

La Niña Pija i jo. **Entrevista a Guille, dibuixant i director de El Jueves**

Per Jordi Riera Pujal

En Guille (Guillermo Martínez-Vela Fernández), nascut a Barcelona el 1983, té estudis d'Enginyeria de Telecomunicacions, però sempre ha preferit treballar en continguts més que en afers tècnics. Com molts dels seus companys de generació, va publicar els seus primers dibuixos en un fanzine (Los Miserables). També va dibuixar per a la revista universitària de Telecomunicacions de la Universitat Politècnica de Catalunya (Distorsió) o en blocs digitals com Tintáculo (2007). El setembre de 2008 inicia la seva col·laboració a El Jueves, i durant els anys següents va anar dibuixant pàgines comentant l'actualitat i creant algunes tires pròpies en una pàgina que reunia el treball de diversos autors joves.

L'octubre de 2010 el contracten a la redacció per fer de frontissa entre el consell de redacció i l'equip de la web, i per coordinar una secció de nova creació que se sortís de la fórmula habitual. La secció va acabar sent Gas de la Risa. Entra també en aquesta data a formar part del consejo de la revista. El lloc on es decideix la línia general de la revista i el contingut de cada número. És un òrgan bàsicament integrat per dibuixants, on es solen prendre les decisions per unanimitat sempre que sigui possible. Nomenat subdirector en l'època de la direcció de Mayte Quílez, l'any 2016 passa a ser el director de El Jueves.

En aquesta entrevista realitzada cara a cara i mitjançant diversos correus electrònics volem incidir en com es va crear la sèrie Niña Pija (que es publica actualment a El Jueves) i com entén l'autor la pràctica de l'humor gràfic. L'autor ens parla de Piluca, que és la protagonista de la sèrie, un personatge que ja s'ha fet popular i quasi "entranyable" a la revista. Es tracta d'una nena de papà d'uns disset anys, molt conscient de pertànyer a una classe alta que pensa que com menys es barregi amb els pelacanyes, molt millor. Lluir i que el món estigui per ella és el gran objectiu de la seva vida. Pel que sabem, l'humor de Guille no li acaba de fer el pes; pensa que, a part de que l'autor no és gens hipster, a sobre està preocupat per unes coses com la justícia social que són totalment irrelevantes. Volem agrair des d'Humoristan la generositat i la paciència que ha tingut en Guille amb l'autor d'aquesta entrevista.

Entrevista

El tema de com viu la classe alta, la gent adinerada que dirigeix l'economia del país i que, gràcies a l'herència rebuda, té un comportament *pijo* està poc tractat històricament a l'humor gràfic d'aquest país. Com va anar que et fixessis en aquest tema, i quin lligam tens amb aquesta classe social?

Jo vinc d'una família petitburgesa (microburgesa, més ben dit) de pares i avis molt, molt treballadors i de vida austera. La infància i adolescència la vaig passar anant a un *col·le de pago*. No era un *col·le* religiós ni prohibitivament car, però hi havia un percentatge significatiu de gent d'extracció molt acomodada. Molt. Objectivament, gent pertanyent a les èlits econòmiques del país. Gent amb pares que no treballen perquè viuen de rendes, etc. Tot això ho vaig veure de prop durant molts anys. Vaig viure una adolescència envoltat de gent més *pija* que jo, bàsicament. No només al *col·le*, sino també amics d'amics del *col·le* i fins i tot amics propers a la meva família. A casa a mi m'havien inculcat valors força progressistes, inquietud per la justícia social, etc. Per tant, vaig madurar com a adolescent sent testimoni directe de les particularitats de la gent de molta pasta però amb la distància suficient de qui no pertany del tot a aquest club. A aquest còctel cal afegir-hi les frustracions i amors/odis que es desenvolupen durant els primers anys d'adolescència, quan les noies passen de tu i et converteixes en un espectador passiu de la gent més popular del teu cercle de coneguts.

Va ser en aquests temps de formació que et vas començar a interessar pel dibuix?

Sí, jo mai he deixat de dibuixar. Els meus amics m'han conegut sempre com "el que dibuixa", sempre ha estat la meva passió i la meva dedicació. Si visqués al poble dels barrufets, jo seria el barrufet dibuixant. Sobretot el dibuix humorístic, és el que sempre m'ha interessat i el que se m'ha donat bé. *Astèrix*, *Mafalda* i *Superlópez*, entre d'altres, van ser fonamentals en la meva educació lectora. Als 15 anys vaig començar a publicar un fanzine de fotocòpies amb companys de classe que es deia *Los Miserables*. Tot còmics humorístics. Molta angoixa adolescent i molta bogeria canalitzada en aquelles pàgines. Molta experimentació, eren les meves primeres passes en historietes mínimament treballades.

Quan vas pensar que el que observaves de la vida que portaven els companys podria servir-te d'inspiració per fer-ne humor gràfic?

Als 16 anys, en plena adolescència, reprenen el que deia abans, se'm va acudir que podria fer una mena de tires per l'estil de *Mafalda*, però protagonitzades per una Susanita (l'amiga conservadora de la Mafalda) adolescent, basada en una barreja d'algunes de les meves companyes de classe i les seves famílies, i fins i tot alguns aspectes del meu propi entorn familiar.

És així com a la meua agenda escolar de segon de BUP vaig començar a esbossar tires protagonitzades per una nena pija i les vaig titular així, *Niña Pija*. Inicialment, la protagonista es deia Susana (en honor a la Susanita de *Mafalda*, de Quino). Però ja tenia les pintes de la *Niña Pija* d'ara: ulls cursis gegants i físic privilegiat. Se'm va passar pel cap que algun dia podria publicar-la a *El Jueves*, revista de la qual era assidu lector des dels 13 anys. A més, a *El Jueves* no tocaven cap personatge *pijo* i no hi havia gaires personatges femenins. Al meu cap vaig anar madurant la idea que allò podria ser una bona sèrie d'*El Jueves*, però em faltava ofici. Així que vaig deixar la idea per a quan en sabés més. Però ho tenia com a objectiu.

I finalment es compleix el somni. Com arriba la *Niña Pija* a les pàgines de *El Jueves*?

Quinze anys després, quan ja havia començat a publicar algunes pàgines d'actualitat a *El Jueves* i coses més fanzineres com el que feia per la secció *Gas de la Risa*, se'm va acudir que potser ja era el moment de llançar-me i fer la sèrie que tant de temps portava al cap. No és que jo visqués obsessionat amb la idea, però era una cosa que havia anat aparcant a la qualveia molt de potencial. Sobretot perquè és molt habitual que les sàtires sobre els *pijos* que es fan por ahí es quedin en l'aspecte més superficial, de fet és una cosa perfectament lògica perquè el que caracteritza aquesta classe social és precisament la superficialitat. Però jo volia anar una mica més enllà de la caricatura del *pijo*, volia fer retrat i sàtira de les diverses facetes que caracteritzen la classe acomodada espanyola. Sempre amb el meu sentit de l'humor personal, però basant-me en realitats que he conegut i que segueixo analitzant de tant en tant.

Amb la sèrie doncs, no esperes només un somriure o una riallada per part del lector, hi ha també un objectiu de fons com humorista...

El meu propòsit era que *Niña Pija* fos un retrat i també una sàtira de la classe alta, que tots ens poguéssim fotre d'aquesta gent que, en general, provoca força admiració. Centrat en el personatge de la Piluca, però donant molta importància als personatges del voltant: la família i les amigues, que representen diferents arquetips dins del pijerío. Els *pijos* són en certa manera l'hegemonia dins la nostra societat, la gent s'hi emmiralla i molta gent humil aspira a ser com ells i imiten els seus costums, jo amb aquesta sèrie pretenc dinamitar això, ridiculitzar els *pijos* i el seu sistema de valors.

Parles de la gent pija joveneta i no dels *pijos* que ja formen part plenament del món dels adults. Per què has triat centrar-te en aquesta franja d'edat?

Trobo que a l'adolescència és quan es nota més si algú ve de família rica, perquè algú de 16 o 17 anys no pot haver-se fet milionari per mèrits propis. És, a més, una època especial, on es consolida la transmissió i recepció dels valors que un tindrà la resta de la vida i on es forja el caràcter de la persona. Hi ha ritus d'iniciació, s'adquireixen algunes responsabilitats, s'entra en contacte amb móns nous, hi ha traumes que s'arrossegueu durant la vida adulta, tothom ha estat adolescent i recorda la seva adolescència com una època important i amb altibaixos.

Ja portes tres anys amb una entrega setmanal sobre el tema de *pijos* i no dóna sensació que la sèrie s'hagi d'esgotar. Què fa que el tema dona tant de si?

Un aspecte que fa que els *pijos* siguin molt pràctics com a personatges d'una sèrie de còmic és que no canvien. Una de les seves característiques és la perpetuació el seu conjunt de valors i formalismes. Tot i que cada generació de *pijos* pugui seguir algunes modes passatgeres, es mantenen pràcticament inalterats. Els *pijos* de quan mon pare era adolescent s'assemblen molt als *pijos* de quan jo ho era, i s'assemblen als *pijos* d'ara. Per definició. Hi ha qui hi veu matisos, i suposo que n'hi ha, és lògic, però el pijo clàssic segueix sent com era, per això és clàssic. És la tribu urbana o classe social més immutable. Això és un filó per a un humorista. Són personatges que no estan associats a cap època concretíssima, tenen vigència dins un ampli espectre de dècades. Encara que els personatges de *Niña Pija* duguin *smartphone*, els lectors hi veuen els *pijos* de la seva època, són personatges fàcils d'identificar i basats en referents força universals. Perquè són el fruit d'una característica que defineix la nostra societat: la desigualtat i la diferència de classes. La darrera crisi ha aguditzat aquest fet, bé que ho sabem.

Una altra cosa que em resulta molt còmoda és que els *pijos* són pura compostura, pur guardar les formes i cuidar les aparences. Així que qualsevol gag que consisteixi en trencar aquesta compostura ja fa gràcia. La Piluca, d'una bellesa angelical i cristal·lina, quan perd els papers i fa una ganyota, ja fa gràcia. És un personatge que no entén el món i es pot permetre viure en la ignorància. Així que si la col·loques a qualsevol situació que a nosaltres ens sembla normal, és fàcil que ella acabi comportant-se de forma sorprenent. I d'aquí l'humor.

Ets un autor que reflexiona sobre els mecanismes de l'humor, no et limites a pensar un gag i dibuixar-lo. Què t'aporta la sèrie com a creador?

Crítica social a banda, també m'agrada fer servir el personatge per fer gags una mica experimentals. M'agrada jugar amb les possibilitats que donen les vinyetes i el llenguatge del còmic. I també provar mecanismes humorístics que em suposin un cert repte. No sé si això el lector ho notarà gaire, però a mi és una cosa que em diverteix molt.

Pots parlar-nos de com has pensat en els diversos caràcters dels personatges i en la seva representació gràfica?

Un aspecte peculiar és el disseny dels personatges, en especial el de la protagonista, la Piluca. Em vaig forçar a fer-li els ulls una mica tipus anime (dins de les meves limitacions) perquè em va semblar un recurs molt efectiu per retratar un tipus d'expressió cursi. M'agrada que en una sèrie com *Niña Pija* cada personatge tingui un disseny molt característic i diferent de la resta, per retratar d'alguna manera els diferents tipus de físics i complexions. És igual si de vegades els dissenys dels personatges xoquen o no tenen coherència entre si, m'agrada que això passi.

Pots explicar alguna anècdota curiosa sobre la sèrie?

Quan vaig estrenar la sèrie a la revista (en forma de guinda de tres pàgines, sense tenir encara continuïtat setmanal, per provar si allò agradava als lectors, perquè els meus companys del consell de redacció no estaven gaire convençuts de la sèrie) vaig fer servir un bon grapat de gags dels que tenia apuntats a l'agenda de segon de BUP. És una mica de bojos, però em sembla que si aquells acudits em feien gràcia amb setze anys i em seguien fent gràcia ara, és que són prou bons.

Novembre de 2017
<http://humoristan.org>

